

ВИСНОВОК

рецензентів про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
ПАНАСЮКА РУСЛАНА ВОЛОДИМИРОВИЧА
«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ СПІЛЬНИХ
РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ»,
представленої наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

26.03.2021 р.

Рецензенти:

Молодцов Олександр Володимирович, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та адміністрування;
Баран Марія Петрівна, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

ознайомившись з дисертацією Панасюка Руслана Володимировича на тему «Публічне управління використанням спільних ресурсів територіальних громад України», дійшли висновку:

1. Відповідність дисертації обраній спеціальності. Дисертація «Публічне управління використанням спільних ресурсів територіальних громад України» відповідає галузі знань 28 – публічне управління та адміністрування та спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування, оскільки у роботі сформовано теоретико-методологічне обґрунтування удосконалення механізму управління використанням ресурсів об'єднаних територіальних громад в контексті здійснення адміністративно-територіальної реформи.

2. Зв'язок теми дисертації із напрямками науково-дослідних робіт установи, де вона виконана. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми кафедри публічного управління і адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу «Публічне врядування в Україні в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0118U005403), а також в процесі виконання програм і проектів міжнародної технічної допомоги з реформування, а саме Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO і проекту ЄС «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку» U-LEAD з Європою».

3. Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сьогодні кожен громадянин України є учасником процесів державотворення, приймаючи активну участь у реалізації адміністративно-територіальної реформи, що

впливає на організацію та управління діяльністю територіальних громад на етапах їх об'єднання, становлення, функціонування, розвитку тощо. Ділова активність, яка супроводжує процеси реформ, вимагає активної участі кожного члена громади під керівництвом фахівців, експертів, влади, бізнесу, науки у визначенні можливостей розвитку громад, пошуку необхідних для цього ресурсів, створенні належних умов для їх ефективного використання. Тому на сьогодні актуальним є питання управління використанням спільних ресурсів територіальних громад.

4. Аналіз стану наукової розробки проблеми. Процеси і результати становлення, розвитку і діяльності в Україні системи місцевого самоврядування, її територіальних громад, а також різноманітних управлінсько-економічних проблем організації життєдіяльності самоврядних соціально-економічних систем рівня територіальних громад були предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців з державного управління, економіки, історії, права серед яких В. М. Алексеєв, Т. М. Барановська, Т. М. Безверхнюк, Д. Г. Безуглий, О. Ю. Бобровська, Є. І. Бородін, І. О. Дробот, А. А. Ібрагімова, В. М. Кузьмин, В. С. Куйбіда, Ю. О. Куц, О. Д. Лазор, В. В. Мамонова, Ю. Б. Молодожен, О. Ю. Мороз, В. В. Наконечний, В. М. Олуйко, Ю. М. Петрушенко, О. Ю. Прокопенко, С. Є. Саханенко, С. М. Серьогін, В. М. Сінченко, І. З. Сторонянська, А. Ф. Ткачук, Б. М. Шевчук, Л. Т. Шевчук, І. Д. Шумляєва, В. П. Якобчук та багато ін.

Проблемні питання децентралізації влади, створення та управління ефективним функціонуванням об'єднаних територіальних громад досліджувались в роботах В. М. Алексеєва, О. М. Бориславської, О. М. Вишнівської, В. М. Дрешпака, О. В. Молодцова, К. О. Линьова, Н. А. Липовської, В. М. Олуйка, С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова, Ю. В. Шпака.

Серед зарубіжних вчених проблеми удосконалення управління діяльністю базових територіальних спільнот в різних країнах досліджували Б. Берковіц (B. Berkowitz), М. А. Боп (M. A. Bopp), Д. Бернс (D. Burns), А. Коупас (A. Copus), С. Б. Фосіт (S. B. Fawcett), В. Т. Франціско (V. T. Francisco), Дж. А. Хіллери (G. A. Hilleryjr), Дж. Крецман (J. Kretzman), Дж. Мак-Найт (J. McKnight), М. Мур (M. Moore), Р. Шеффер (R. Shaffer), Дж. А. Шульц (J. A. Schultz), С. Сміт (S. Smith), Л. Суопоярві (L. Suopajarvi), П. Тоттерділ (P. Totterdill), Т. Вольф (T. Wolff) та багато ін.

Згаданими авторами досліджувалась широка палітра різноманітних аспектів проблематики за напрямом державного управління і самоврядування, децентралізації і управління новоутвореними територіальними громадами, спрямованих на підвищення ефективності використання місцевих ресурсів, забезпечення соціального, економічного і екологічного добробуту та розвитку їх населення. Однак, спеціальних досліджень процесів управління пріоритетним використанням інтелектуальних ресурсів територіальних людських спільнот як головної умови удосконалення використання ними всіх інших видів їх спільних ресурсів до останнього часу не виконувалось. Мета,

цілі, завдання і потенціал корисності від удосконалення механізму та інструментів управління пріоритетним використанням інтелекту людських ресурсів об'єднаних територіальних громад є неідентифікованими і недооціненими, що суттєво впливає на результативність і ефективність їх діяльності. Зазначене вище підтверджує актуальність теми дисертаційного дослідження і обумовлює необхідність теоретичної розробки і практичної апробації механізму, моделей та інструментів використання спільних ресурсів територіальних громад для підвищення результативності і ефективності управління.

5. Мета дисертаційного дослідження. Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування удосконалення механізму управління використанням ресурсів об'єднаних територіальних громад на основі залучення до процесів і процедур управління інтелектуального потенціалу їх людських ресурсів.

6. Завдання дисертаційного дослідження. Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні наукові завдання:

- ідентифікувати місце і оцінити поточний стан об'єднаної територіальної громади (ОТГ) в ієрархічній структурі публічного управління і адміністрування держави Україна;
- проаналізувати світовий досвід децентралізації влади шляхом створення і організації функціонування територіальних громад та визначити роль в цих процесах їх людських ресурсів;
- виявити проблемні питання наукового забезпечення процесів управління створенням, організацією успішного функціонування і сталого розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади і реформування адміністративного устрою;
- обґрунтувати доцільність модифікації принципів Елінор Остром з управління використанням громадських ресурсів для удосконалення процесів і процедур управління спільними ресурсами об'єднаних територіальних громад та сформулювати необхідні доповнення, зміни і рекомендації з їх впровадження;
- обґрунтувати інтерпретацію структурно-функціональної схеми об'єднаної територіальної громади у вигляді ресурсної моделі та сформулювати рекомендації щодо напрямів удосконалення процесів управління інтелектуальними ресурсами з метою покращання результатів використання всіх інших видів природних ресурсів;
- удосконалити модель управління і менеджменту поведінкою людських ресурсів об'єднаних територіальних громад з метою підвищення результативності і ефективності використання їх інтелектуального потенціалу, інтелектуального, людського і соціального капіталу;

– запропонувати модель лідерства в об'єднаних територіальних громадах, орієнтованої на пріоритетне використання інтелектуального потенціалу її людських ресурсів;

– обґрунтувати необхідність, доцільність, напрями і заходи з ментального реінжинірингу людських ресурсів та запропонувати інституціональну модель ідеологем для трансформації ментальності населення ОТГ;

– розробити програму і провести експериментально-практичну апробацію сформульованих рекомендацій з трансформації ментальності і удосконалення управління функціонуванням та сталим розвитком ОТГ Івано-Франківщини.

7. Об'єктом дослідження є об'єднана територіальна громада та її природно-ресурсний потенціал в умовах сталого розвитку, децентралізації влади і реформування адміністративного устрою країни.

Предметом дослідження є процеси, механізм і моделі управління використанням об'єднаної територіальної громади в умовах реформування і сталого розвитку.

8. Аналіз методів дослідження, що застосовуються в дисертації. Методологічною основою дослідження виступають наступні загальнонаукові і спеціальні методи: системного аналізу зарубіжної і вітчизняної наукової літератури, публікацій, посібників та методичних рекомендацій міжнародних організацій і проектів міжнародної технічної допомоги, зокрема Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO і проекту ЄС «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою», Інтернет-джерел, нормативно-правових документів України, які стосуються різноманітних аспектів децентралізації влади і реформування адміністративно-територіального устрою, офіційних матеріалів Міністерства регіонального розвитку, Державної служби статистики України, офіційних сайтів органів місцевого самоврядування; компаративного аналізу при порівнянні зарубіжного і вітчизняного досвіду проведення реформування адміністративно-територіального устрою, використання форм партисипативної демократії в питаннях соціально-економічного розвитку територій, які використовуються в країнах ЄС та в Україні; графоаналітичного моделювання, аналізу та синтезу для наочної інтерпретації структурно-функціональної моделі об'єднаної територіальної громади, моделей лідерства, управління поведінкою та інституціональних ідеологем ментального реінжинірингу її людських ресурсів; емпірично-статистичний для включення рекомендацій даного дослідження в практику діяльності ОТГ, анкетування населення, опрацювання досвіду навчально-консультативної роботи, обробки отриманих емпіричним шляхом даних, які представлені в дисертації у вигляді таблиць, рисунків і графіків;

абстрактно-логічний метод – для теоретичних узагальнень і формулювання пропозицій, рекомендацій і висновків.

9. Аналіз наукової новизни одержаних результатів. Основні позиції наукової новизни дисертаційного дослідження отримані завдячуючи інтерпретації і дослідженню об'єднаної територіальної громади як об'єкта управління використанням спільних ресурсів з наданням пріоритету інтелектуальним ресурсам населення. В результаті цього отримані наступні нові наукові і практичні результати:

вперше:

– запропонована інституціональна модель об'єднаної територіальної громади у вигляді ромбовидної мікс-матриці, в якій, за умови реалізації централізовано-партисипативного управління, одночасно присутні можливості і умови соціально-економічної життєдіяльності і розвитку її людських ресурсів згідно альтернативних ідеологем ринкової і редистрибутивної економік, індивідуалістської і комунітарної ідеологій, що забезпечує максимально ефективне використання інтелектуального потенціалу населення і її природних ресурсів;

удосконалено:

– модель управління поведінкою людських ресурсів людських спільнот в процесі змін Дж. Фогга, яка, на відміну від відомого прототипу, доповнена критерієм «інтегрованість людських ресурсів», що дозволяє утворити новий комплекс цілей, критеріїв і оцінок управління їх поведінкою з орієнтацією на співуправління і співпрацю в досягненні спільних цілей, що дозволяє підвищити результативність і ефективність використання спільних ресурсів;

– модель лідерства П. Коестенбаума, яка, на відміну від відомого прототипу, доповнена характеристиками парної категорії «альтруїзм – егоїзм», що дозволяє за результатами тестування визначати потреби діючих в ОТГ лідерів в їх навчанні і розвитку, орієнтованому на управління на основі залучення інтелектуального потенціалу населення громади, що підвищує його здатність, вмотивованість та інтегрованість у використанні спільних ресурсів і досягненні спільних цілей;

дістали подальшого розвитку:

– сформульовані Еліно́р О́стром принципи і правила використання спільних ресурсів територіальних громад, перелік яких, на відміну від відомого, доповнено принципом пріоритету управління використання інтелектуальних ресурсів населення керівництвом громади шляхом забезпечення належного інтелектокористування, що забезпечує покращання використання всіх інших видів наявних ресурсів;

– структурно-функціональна схема об'єднаної територіальної громади як системна сукупність елементарних складових суб'єкт-об'єкт, в якій, на відміну від відомої інтерпретації, об'єкт представлено у вигляді множини підоб'єктів, кожен з яких утворює із суб'єктом типову управлінську пару, яка бере участь у використанні спільних природних ресурсів для досягнення

спільних для всієї громади цілей, що дозволяє виключити з процесу її життєдіяльності несанкціоноване громадою використання спільних ресурсів;

інтерпретація процесу і схеми організації використання людством природних ресурсів, в якій, на відміну від відомої, враховано цілі сталого розвитку в контексті управління життєдіяльністю об'єднаної територіальної громади, а функція управління належним інтелектокористуванням покладено на орган місцевого самоврядування громади, що дозволить забезпечити гармонізацію економічних, соціальних і екологічних цілей та інтересів її населення.

10. Практичне значення одержаних результатів, рівень і ступінь їх використання (впровадження). Сформульовані в дослідженні теоретичні положення та обґрунтовані з їх використанням практичні рекомендації були використані в процесах організації роботи Івано-Франківської обласної державної адміністрації (довідка № 168/д від 16.09.2020 р.) та Івано-Франківської міської ради (довідка № 495/01-20/23в від 28.05.2020 р.), у навчальному процесі кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (довідка 23.07.2020 р.), в практичній діяльності ОМС Печеніжинської ОТГ (довідка № 483/02-101/212 від 02.07.2020 р.), ОМС Делятинської ОТГ (довідка № 842/04-55 від 17.06.2020 р.).

11. Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення дисертації, сформульовані практичні рекомендації і результати їх впровадження оприлюднені автором на наступних науково-практичних, наукових Всеукраїнських і Міжнародних конференціях: «Ukraine –EU. Modern technology, business and law» (квітень 2017 р., м. Брно); «Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні» (21 квітня, 2017 р., м. Полтава); «Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем» (11–13 жовтня 2017 р., м. Івано-Франківськ); «Карпатський форум регіонального розвитку» (29 жовтня – 01 грудня 2017 р., м. Львів); «Rola komunikacji społecznej i mass mediów w integracji europejskiej» (8 травня 2017 р., м. Ченстохова-Київ); «Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (19–20 квітня 2018 р., м. Івано-Франківськ); «Ukraine-EU. Innovations in Education, Technology, Business and Law» (22–28 квітня 2018 р., м. Брно); «Social and Economic Aspects of Education in Modern Society» (17 квітня 2018 р., м. Варшава); «Social and Economic Aspects of Education in Modern Society» (18 травня 2018 р., м. Варшава); «Карпатський форум регіонального розвитку» (30 травня – 01 червня 2018 р., м. Яремче); Круглий стіл «Європейський вимір соціальної безпеки: інструменти, проблеми, практика» (21 червня 2018 р., м. Маріуполь); «Навчання публічних службовців: нові тенденції та технології» (30 жовтня 2019 р., м. Київ).

12. Публікації. За темою і результатами дослідження опубліковано 16 наукових праць: 6 статей, з яких 3 – у вітчизняних фахових журналах з державного управління, 3 – у іноземних індексованих виданнях, а також 10 тез доповідей у матеріалах всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій.

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Панасюк Р. В. Про доцільність використання принципів Елінор Остром для удосконалення управління ресурсами об'єднаних територіальних громад України. *Наукові праці. Державне управління*. 2017. Т. 290. С. 94-101.

2. Панасюк Р. В. Структурно-функціональна модель об'єднаної територіальної громади як первинного елемента системи місцевого самоврядування. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2018. №1(13). С. 104-112.

3. Білоцький О. В., Лютий О. В., Панасюк Р. В. Сучасні вимоги і правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *International Journal of Innovative Technologies in Social Sciences*. 2018. №3(7). Vol.3. С. 46-53.

4. Панасюк Р., Петренко В., Попова Х., Ясінська Й. Реінжиніринг менталітету людських ресурсів – обов'язкова складова процесу успішного управління змінами в соціально-економічних системах. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2018. №5(17). Vol.1. С. 60-68.

5. Дзвінчук Д. І., Панасюк Р. В., Петренко В. П. Про доцільність використання модифікованої моделі «Діамант лідерства» в процесах відбору, підготовки та розвитку кадрів для об'єднаних територіальних громад України. *Менеджер*. 2018. Вип. 1 (78). С. 5-14.

6. Панасюк Р. В. Вдосконалення управління процесами об'єднання територіальних громад. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. №4(72). С. 117-122.

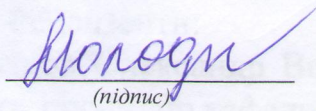
13. Особистий внесок здобувача в досягнення основних наукових результатів дисертації. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням, а всі отримані в процесі його виконання і винесені на захист результати у вигляді теоретичних положень, методологічних і аналітичних обґрунтувань, моделей, практичних рекомендацій, пропозицій і висновків отримані здобувачем самостійно.

14. Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій. Достовірність одержаних результатів підтверджується опрацюванням значної кількості наукових літературних джерел, нормативно-правових актів, апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях. Головні розробки, положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, слід вважати аргументованими на достатньому рівні.

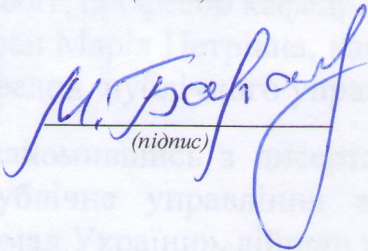

15. Відповідність дисертації вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертація Панасюка Руслана Володимировича «Публічне управління використанням спільних ресурсів територіальних громад України» відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 р. № 167.

Рецензенти:

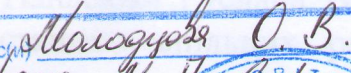
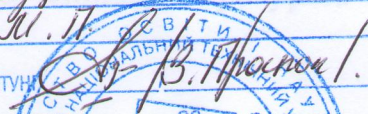

(підпис)

Молодцов Олександр Володимирович
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Баран Марія Петрівна
(прізвище, ініціали)

Підписую
Баран М. П.
посвідчую
Учений секретар ІФНТУНГ

1. Відповідність дисертації вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». Дисертація «Публічне управління використанням спільних ресурсів територіальних громад України» відповідає галузі знань 28 – інженерні науки та спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування, оскільки у роботі сформовано теоретико-методологічне обґрунтування удосконалення механізму управління використанням ресурсів об'єднаних територіальних громад в контексті здійснення адміністративно-територіальної реформи.

2. За'язок теми дисертації із напрямками науково-дослідних робіт установи, де вона виконана. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми кафедри публічного управління і адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу «Публічне управління в Україні в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0118U005403), а також в процесі виконання програм і проєктів міжнародної технічної допомоги з реформування, зокрема Швейцарсько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO4 проєкту ЄС «Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку» U-LEAD з Європою».

3. Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сьогодні кожен громадянин України є учасником процесів державотворення, приймаючи активну участь у реалізації адміністративно-територіальної реформи, що